

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 517/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Martin Pohovej, s. r. o., Záhradnícka 37, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Martin Pohovej, proti rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu zo 6. júla 2022 o nariadení hlavného pojednávania v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 1/2022 a jemu predchádzajúcim postupom takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu v elektronickej podobe bez autorizácie podľa zákona o e-Governmente 29. augusta 2022 a dodatočne v listinnej podobe 5. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorým nariadil hlavné pojednávanie na 10. – 11. október 2022, 18. – 20. október 2022, 8. – 10. november 2022, 29. – 30. november 2022 a 1. december 2022 v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 7 T 1/2022 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom. Zároveň žiada, aby ústavný súd nariadil dočasné opatrenie, ktorým zakáže špecializovanému trestnému súdu vykonávať hlavné pojednávanie v jeho trestnej veci.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom v čase spáchania skutku (do 31. decembra 2020). Dňa 15. februára 2022 bola prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) špecializovanému trestnému súdu podaná na sťažovateľa obžaloba. Trestná vec je pred špecializovaným trestným súdom vedená pod sp. zn. 7 T 1/2022.

3. Právny zástupca sťažovateľa nahliadnutím do súdneho spisu sp. zn. 7 T 1/2022 zistil, že 6. júla 2022 bolo špecializovanému trestnému súdu doručené podanie obhajcu spoluobvinených, v ktorom oznámil, že sa mu dostali do dispozície materiály (bankové výpisy, faktúry, emailová komunikácia), z ktorých je dôvodné sa domnievať, že dochádzalo k manipulácii prípravného konania (inštrukcie k výpovedi [REDAKOVANÉ]), a preto vznáša námietku zaujatosti proti vyšetrovateľke, čo opodstatňuje vrátenie veci do prípravného konania. V ten istý deň 6. júla 2022 nariadil predseda senátu napadnutým rozhodnutím termín hlavného pojednávania. Podanie obhajoby bolo 7. júla 2022 zaslané na vyjadrenie úradu špeciálnej prokuratúry. Dňa 15. júla 2022 bolo špecializovanému trestnému súdu doručené vyjadrenie prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti rozhodnutiu a postupu špecializovaného trestného súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) právomoc ústavného súdu vyvodzuje z jeho judikatúry (IV. ÚS 49/2011) a zo skutočnosti, že proti napadnutému rozhodnutiu nie je prípustná sťažnosť a ani odvolaním ani dovolaním nie je možné vrátiť vec do prípravného konania, a tak zabezpečiť reálne uplatnenie práva garantovaného § 208 Trestného poriadku;

b) predseda senátu nevykonával žiadne zisťovanie v súvislosti s tvrdenou manipuláciou trestného konania, ale tesne po predložení podania obhajoby 6. júla 2022 nariadil hlavné pojednávanie a zároveň 7. júla 2022 iba formálne požiadal prokurátora o vyjadrenie k tomuto podaniu, keďže ani nevyčkal na doručenie odpovede prokurátora, čím konal v rozpore so zásadou objektivizácie skutkového stavu;

c) podľa sťažovateľa je chronologická časová súslednosť úkonov predsedu senátu nelogická a predstavuje zásah do jeho základných práv. Okrem toho upozorňuje, že podanie obhajoby a úpravy predsedu senátu nie je v spise správne časovo žurnalizované, čo má podľa sťažovateľa budiť dojem, že predseda senátu nariadil hlavné pojednávanie bez vedomosti o podaní obhajoby;

d) obhajca spoluobvinených namietal neúplnosť spisového materiálu a utajovanie dôkazov pred obhajobou už pred vydaním rozhodnutia o nariadení hlavného pojednávania. Prokurátor doručil špecializovanému trestnému súdu výsledky právnej pomoci v Českej republike až po doručení obžaloby a po nariadení hlavného pojednávania. Predseda senátu teda podľa sťažovateľa nariadil hlavné pojednávania napriek tomu, že z obsahu spisu bolo zrejmé, že sťažovateľovi a ostatným obžalovaným orgány činné v trestnom konaní nesprístupnili všetky dôkazové materiály získané v prípravnom konaní. Orgány činné v trestnom konaní požiadali o dôkazový materiál, a následne vykonali úkon podľa § 208 Trestného poriadku pred tým, než tento dôkazový materiál získali. Pri úkone podľa § 208 Trestného poriadku sú pritom orgány činné

v trestnom konaní povinné predložiť kompletný spis. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní po podaní obžaloby v trestnom konaní naďalej vyšetrojú bez účasti obhajoby a bez súdnej kontroly a súdu predkladajú selektívne dôkazy. Z uvedeného sťažovateľ vyvodzuje nezákonnosť úkonu podľa § 208 Trestného poriadku, a tým aj ústavnú neudržateľnosť nariadenia hlavného pojednávania;

e) v napadnutom rozhodnutí absentuje oznámenie o rozsahu a spôsobe dokazovania v rozpore s § 244 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku.

5. Návrh na nariadenie dočasného opatrenia sťažovateľ odôvodnil hroziacou ujmom spočívajúcou vo vykonaní hlavného pojednávania s možnosťou meritórneho konania bez toho, aby využil základné procesné právo vyplývajúce mu z § 208 Trestného poriadku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty rozhodnutím špecializovaného trestného súdu o nariadení hlavného pojednávania a jemu predchádzajúcim postupom z dôvodu, že bolo vydané v ten istý deň, ako bolo súdu doručené podanie namietajúce manipuláciu prípravného konania bez vykonania náležitého zisťovania a napriek tomu, že zo spisu vyplývalo porušenie základného práva sťažovateľa a ostatných spoluobžalovaných na preštudovanie spisu podľa § 208 Trestného poriadku, keďže orgány činné v trestnom konaní nesprístupnili obžalovaným všetky dôkazové materiály získané v prípravnom konaní.

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

8. V súvislosti s uplatňovaním princípu subsidiarity ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv sťažovateľa v prebiehajúcom trestnom konaní vo svojej judikatúre vychádza z právneho názoru, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany základných práv a slobôd môžu zo strany orgánov uplatňujúcich svoje kompetencie v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04,

III. ÚS 75/05). Právomoc ústavného súdu zasahovať do rozhodovania v štádiu prípravného konania je daná len výnimočne, a to vtedy, ak rozhodnutím orgánu verejnej moci, jeho opatrením alebo iným zásahom došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré už nepodlieha prieskumu iným orgánom verejnej moci alebo ho nemožno napraviť v ďalšom konaní pred všeobecným súdom (napr. rozhodnutie o väzbe).

9. Zákonné predpoklady na ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy v priebehu trestného konania vytvárajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku. Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

10. Predmetná vec sťažovateľa sa v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v štádiu po podaní obžaloby pred prvostupňovým súdom rozhodujúcim vo veci – pred špecializovaným trestným súdom. Z toho vyplýva, že podaním obžaloby sa začalo konanie pred súdom. Za takejto situácie špecializovaný trestný súd, ktorému bola podaná obžaloba, je povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania predchádzajúceho podaniu obžaloby, a to tiež so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd v prípravnom konaní. Špeciálny súd má podľa Trestného poriadku aplikovateľného na tento prípad celý rad účinných procesných nástrojov, ako zabezpečiť nápravu prípadného porušenia základných práv a slobôd v prípravnom konaní, ak dospeje k záveru, že boli porušené. Hodnotenie zákonnosti dokazovania v prípravnom konaní, ako aj vierohodnosti jednotlivých dôkazov z neho získaných bude predmetom konania pred všeobecnými súdmi. Sťažovateľ má navyše proti rozhodnutiu prvostupňového súdu k dispozícii ďalší opravný prostriedok, ktorým je odvolanie.

11. Sťažovateľ teda uplatnením svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 236/2016).

12. Za čiastočne dôvodnú možno považovať námietku sťažovateľa, že napriek výslovnej zákonnej úprave obsiahnutej v § 244 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku špecializovaný trestný súd nariadil hlavné pojednávanie bez toho, aby určil rozsah a spôsob dokazovania. Tento zákonný imperatív nie je samoúčelný, ale má svoje opodstatnenie v tom, že umožňuje stranám trestného konania (nielen obhajobe, pozn.) pripraviť sa adekvátne na hlavné pojednávanie, osobitne v prípade, ak je napríklad nariadené na viacero termínov pri očakávanom rozsiahlom dokazovaní. Spravidlosť súdneho konania však nie je v ústavnej intenzite zasiahnutá *ipso facto* nerešpektovaním tohto zákonného ustanovenia, keďže trestné konanie stále prebieha a ústavný súd v tejto súvislosti skúma spravodlivosť trestného konania ako celku. Všeobecné súdy majú k dispozícii viaceré možnosti, ako naznačený nedostatok stranám „kompenzovať“, aby tak aj sťažovateľovi umožnili plnohodnotné rozvinutie jeho obhajobných práv, a to aj v súvislosti s účelom už citovaného ustanovenia. Za daných okolností to však nepredstavuje ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd ešte raz opakuje,

že spravidla až po skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia ním označených práv priamo pred špecializovaným trestným súdom v rámci konania o merite veci (o vine) a následne zákonom dovoleným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

13. Ústavný súd ešte vo vzťahu k poukazu sťažovateľa na právne závery ústavného súdu vyslovené v jeho rozhodnutí vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 49/2011 považuje za potrebné uviesť, že toto rozhodnutie bolo ojedinelým v inak konštantnej judikatúre ústavného súdu (IV. ÚS 307/09, IV. ÚS 312/2010, IV. ÚS 153/2013) plne akceptujúcej princíp subsidiarity (porov. I. ÚS 236/2016) a zároveň predmetné rozhodnutie ústavného súdu nie je ani v plnom rozsahu aplikovateľné na skutkovú situáciu sťažovateľa. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti v konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 49/2011 bola otázka, či v prípade, ak predseda senátu dospel k záveru, že obžalobu je potrebné predbežne prejednať, a preto aj nariadil verejné zasadnutie, ktorého predmetom bolo predbežné prejednanie obžaloby, došlo v priebehu tohto verejného zasadnutia k porušeniu práv sťažovateľa, keď sťažovateľovi ani jeho obhajcom nebolo udelené slovo na konečné návrhy a sťažovateľovi nebolo umožnené mať posledné slovo.

14. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil, že za už popísaných okolností prejednávanej veci nemal v predmetnom štádiu trestného konania právomoc na jej prerokovanie, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu